KÓPIA

Združenie domových samospráv (EIA/SEA)

Od: Združenie domových samospráv (EIA/SEA) <eia@samospravydomov.org>
Odoslané: pondelok, 13. marca 2023 12:54
Komu: oszp.RS@minv.sk
Predmet: VYJADRENIE V PROCESE EIA K ZÁMERU „Rozšírenie o biometánovú stanicu a doplnenie zhodnocovania odpadov pre bioplynovú stanicu Ožďany I"

VYJADRENIE V PROCESE EIA K ZÁMERU „ROZŠÍRENIE O BIOMETÁNOVÚ STANICU A DOPLNENIE ZHODNOCOVANIA ODPADOV PRE BIOPLYNOVÚ STANICU OŽĎANY I"

Združeniu domových samospráv vyplýva v zmysle §24 ods.2 zákona EIA č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie postavenie dotknutej verejnosti pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a postavenie účastníka následných povoľovacích konaní. Predkladáme Stanovy Združenia domových samospráv: https://online.fliphtml5.com/txsmk/xtdt/, výpis z registra občianskych združení MV SR: https://ives.minv.sk/rmno/detail?id=7hBEUOI3nhVqv7v56IrqvrxmDXCpt3nJ9NDcV62g3KF8WvfhvcBt0qZVTPjMKk19 a potvrdenie o pridelení IČO: https://online.fliphtml5.com/txsmk/ahnt/.

Pre elektronickú komunikáciu používajte mail: *eia@samospravydomov.org*
Pre písomný styk použite elektronickú schránku Združenia domových samospráv na ÚPVS slovensko.sk.

K predstavenému zámeru „Rozšírenie o biometánovú stanicu a doplnenie zhodnocovania odpadov pre bioplynovú stanicu Ožďany I" predkladáme nasledovné stanovisko:

- Európska komisia zažalovala Slovenskú republiku (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_23_164) za nedodržiavanie Smernice o odpadoch č. 2008/98/ES (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02008L0098-20180705); táto žaloba je aj dôsledkom rozhodovania MŽP SR o odpadárskych zámeroch.

  Žiadame vyhodnotenie, ako predmetný zámer pomôže plniť záväzky SR v oblasti Smernice o odpadoch a ako aj tento zámer a vydané rozhodnutie prispeje k upusteniu od sankcií v dôsledku neplnenia záväzkov vyplývajúcich zo Smernice o odpadoch.

  Žiadame konkrétne informácie a merateľné ukazovatele, ktoré budú následne aj priebežne vyhodnocované.

- Tu sa jedná o vyčistenie bioplynu na biometán. Rozumieme, že téma výroby energie z obnoviteľných zdrojov je veľmi populárna, ale aj tu je potrebné si stanoviť ciele, ktoré sa majú dosiahnuť. Je primárna výroba energie alebo recyklácia v podobe výroby kvalitného kompostu, ktorý zabezpečí obnovu života v pôde? Výroba bioplynu a biometánu má zmysel pri nerecyklovateľnom poľnohospodárskom odpade (resp. odpade zo živočíšnej výroby). Naopak, kompostovateľné, t.j. recyklovateľné odpady je dôležité kompostovať a tým zabezpečiť plnohodnotnú náhradu fosílnych hnojív. V komposte vyrobenom z digestátu po anaeróbnom procese totiž prirodzene chýba uhlík (TOC), keďže jeho časť bola premenená na bioplyn. Organická hmota, ktorú obsahuje digestát, je veľmi zdegradovaná a je potrebný dlhý čas, aby ju bol mikrobióm schopný spracovať. Aj pomer digestátu v komposte je veľmi dôležitý. Ak je ho do 10%, veľké zmeny nenastanú, ak ho je ale 50%, tak hubový mikrobióm má problém. Ten podporuje enzimatickú výkonnosť pôdy (živinovú) vo forme matabolitov. Hubový mikrobióm je naviazaný na väčšiu kapacitu pôdy viazať uhlík a vodu a zlepšuje štruktúru pôdy. Ak je kompost vyrobený z digestátov, tak sa vytvára bakteriálny mikrobióm bez dostatku húb v pôde. Máme suchšiu a suchšiu pôdu, a preto kvalita kompostu je prvoradá, keďže potrebujeme živú pôdu a nie len pôdu obohatenú o živiny.

  Preto žiadame uviesť dôvody, prečo nedochádza po anaeróbnom procese výroby bioplynu k aeróbnemu zhodnoteniu digestátu (fugátu), čo by zásadným spôsobilo skvalitnenie výsledného produktu a jeho schopnosť rýchleho rozkladu v pôde s prevládajúcou organickou povahou nad minerálnou. V digestáte sa tiež môžu nachádzať toxické látky, hlavne ťažké kovy. Tieto sa tam dostávajú z odpadov. Z odpadov z poľnohospodárskeho chovu zvierat sa do digestátu dostávajú hlavne meď a zinok. Aj preto je vhodné

Číslo spisu OU-RS-OSZP-2023/006229 | Por.č.záznamu 012 | Číslo záznamu 0016632/2023 | Typ záznamu Externý doručený záznam | Forma originálu hodnoverná elektronická

KÓPIA

digestát upraviť. Napríklad je vhodné miešanie s inými (rastlinnými) odpadmi a následné aeróbne spracovanie (kompostovanie). V procese kompostovania sa upravia vlastnosti a zmiešaním s rastlinným odpadom sa zníži koncentrácia ťažkých kovov vo výslednom komposte.

Ale to by sme mohli pokračovať a písať ešte veľa. Podstata je teda tá, že výroba bioplynu dáva zmysel, avšak iba z nerecyklovateľných odpadov. Čistenie bioplynu na biometán totiž nie je bez negatívnych vplyvov na životné prostredie, nakoľko uvoľňuje odpadové plyny v podobe CO2, O2 a H2S. Podstatou čistenia bioplynu na biometán je práve separácia oxidu uhličitého, preto nemožno mať naivnú predstavu, že sa jedná o úplne bezemisnú záležitosť. **Preto žiadame uviesť opatrenia, ktoré budú znamenať elimináciu uvedených negatívnych vplyvov.** Každopádne to však môže byť spoľahlivý a najmä miestny nefosílny zdroj energie.

Použitú membránovú technológiu čistenia považujeme za tú, ktorá je šetrnejšia k životnému prostrediu.

Vzhľadom na nedostatočnosť vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie (zhutnené v druhom, zvýraznenom, odstavci) požadujeme ďalšie posudzovanie zámeru hodnotením vpluvov na životné prostredie, pričom vyhodnotenie z hľadiska obsahu druhého odstavca tohto stanoviska bude v rozsahu hodnotenia uvedené ako osobitná požiadavka.

- Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov je základným legislatívnym nástrojom odpadového hospodárstva. Podľa hierarchie odpadového hospodárstva je zneškodňovanie odpadu až na poslednom mieste v prioritách nakladania s odpadom. Reálne je to však na Slovensku najčastejšie používaný spôsob nakladania s odpadom. Príčinou tohto stavu je prevažne lineárny ekonomický model súčasnej spoločnosti. Ťažíme prírodné zdroje, odnášame ich na opačný koniec sveta, kde sa z nich vyrábajú výrobky. Tie sú distribuované do ďalších kútov sveta, kde ich spotrebitelia kúpia, použijú a vyhodia. Tak vzniká odpad a suroviny vo forme produktov končia na skládkach, v spaľovniach či pohodené vo voľnej prírode.

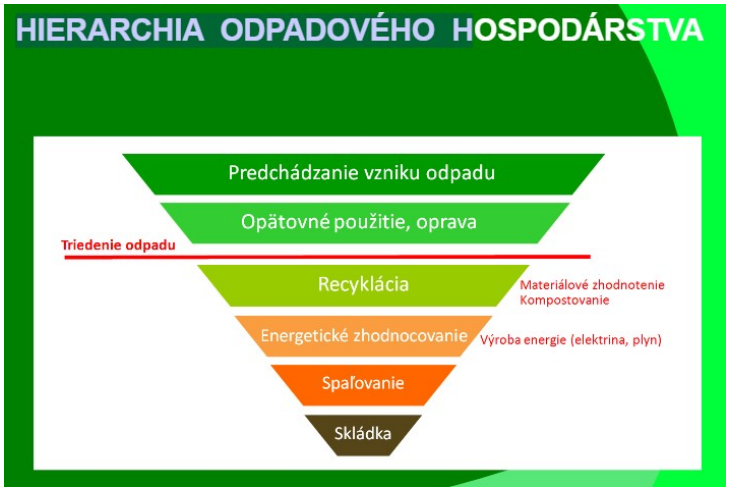

Žiadame v projekte riešiť výrazný odklon od zneškodňovania odpadu skládkovaním v súčasnosti (lineárna ekonomika) a posunutie odpadového hospodárstva smerom k modelu založenom na cirkulárnej ekonomike – pomocou účinného zhodnocovania materiálov v odpade. Takto sa výrazne minimalizuje odpad a náklady na vstupné materiály i energiu, potrebné pre výrobu nových výrobkov. Navrhovaná činnosť prispieva k plneniu cieľov v oblasti triedenia a recyklácie komunálnych odpadov, ktoré ako členská krajina EÚ musíme splniť: do roku 2035 budeme triediť a recyklovať 65 % komunálnych odpadov,v roku 2035 bude skládkovaných iba 10 % komunálnych odpadov.

KÓPIA

Lineárny model ekonomiky

Cikulárny model ekonomiky

Do pozornosti kladieme Akčný plán pre zavedenie cirkulárnej ekonomiky (https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_sk); ktorý je plánom Európskej únie pre vysporiadanie sa s ekologickými dôsledkami nevhodných odpadových politík.

Akým spôsobom prispieva navrhovateľ k riešeniu problematiky odpadov?

Podľa §17 ods.1 a ods.2 zákona o životnom prostredí č.17/1992 Zb. *„Každý je povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, prechádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.“*; podľa §2 písm.d zákona EIA č.24/2006 Z.z. je účelom a zmyslom procesu EIA aj *„určiť opatrenia, ktoré zabránia znečisťovaniu životného prostredia, zmiernia znečisťovanie životného prostredia alebo zabránia poškodzovaniu životného prostredia“* – t.j. hovorovo tzv. zmierňujúce alebo kompenzačné opatrenia. V danom prípade nám ide o to, aby s pokračujúcim rozvojom hlavnej činnosti navrhovateľa (narábanie s odpadom) venoval dostatočnú pozornosť, úsilie a prostriedky na primeranú obnovu a údržbu svojho areálu. Žiadame preto v tomto smere určiť primerané kompenzačné opatrenia, ktoré by mal navrhnúť sám navrhovateľ; ako primerané a vhodné sa nám javí určiť realizáciu líniovej obvodovej izolačnej zelene a vnútroareálových zelených plôch a dlhodobú strostlivosť o ňu.

Žiadame, aby zmierňujúce opatrenia určené v rozhodnutí ako záväzné podmienky podľa §29 ods.13 zákona EIA obsahovali aj:

I. prvky zelenej infraštruktúry a obnovy biodiverzity podľa §2 písm. zh až zj zákona OPK č.543/2002 Z.z.:
- ❖ Navrhovateľ zabezpečí aby areál prevádzky bol lemovaný drevinami z dôvodu zabezpečenia záchytu prašnosti a hluku z prevádzky „Zariadenie na zber, výkup a zhodnocovanie odpadov a spracovanie starých vozidiel Banská Bystrica (cementáreň)“ do okolitého prostredia (zelený plot) .
- ❖ Pri rekonštrukcii rozostavenej administratívnej budovy navrhovateľ zabezpečí energetickú efektivitu navrhovaných konštrukčných úprav a tepelno-technických riešení, ktorá bude navrhnutá v zmysle zákona NR SR č.555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhlášky MŽP SR č. 532/2002 Z. z. a vyhlášky MDVRR SR č. 364/2012 Z. z., tak, aby sa dosiahlo projektové a normované energetické hodnotenie budovy aspoň na úrovni nárokov kategórie podľa §3 ods.5 písm. i zákona NR SR č.555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (nevýrobné budovy spotrebúvajúce energie)
- ❖ Navrhovateľ taktiež pri rekonštrukcii rozostavenej administratívnej budovy vykoná technickú prípravu k inštalácií zelenej strechy alebo fotovoltaických panelov na strechu rozostavanej administratívnej budovy alebo na strechu budovy v areály prevádzky, ktorá je vhodnejšia na

Číslo spisu | Por.č.záznamu | Číslo záznamu | Typ záznamu | Forma originálu
OU-RS-OSZP-2023/006229 | 012 | 0016632/2023 | Externý doručený záznam | hodnoverná elektronická

KÓPIA

realizáciu fotovoltaických panelov a to na miestach, kde to bude z hľadiska statického posúdenia a efektívneho využitia slnečného potenciálu možné a účelné.

- ❖ Navrhovateľ rozdelí funkčne plochy prevádzky podľa potreby využitia prevádzky na nespevnené plochy a spevnené plochy. Spevnené plochy realizovať ako priepustné (napr.: štrk, riečny kameň, drvený kameň v kombinácii s izoláciou zachytávajúcou ropné deriváty) alebo nepriepustné v rámci priestorov, kde sa bude manipulovať s nebezpečnými odpadmi (napr.: betón, asfalt alebo iná celistvá vrstva).
- ❖ Na nevyužitých nespevnených plochách realizovať sadové úpravy vysiatím lúčnych trávnych porastov.

II. opatrenia ochrany vôd podľa §5 až §11 Vodného zákona
III. opatrenia realizácie Programu odpadového hospodárstva
IV. opatrenia realizácie obehového hospodárstva

Pri určení týchto opatrení je treba v zmysle §29 ods.3 zákona EIA vychádzať aj z návrhov verejnosti; náš zoznam opatrení a pripomienok je zverejnený tu: https://enviroportal.org/portfolio-items/vseobecne-pripomienky-zds. Na tento zoznam v plnom rozsahu odkazujeme ako nedeliteľnú súčasť tohto vyjadrenia a ako na pomôcku pre navrhovateľa aj úrad.

Best-practices zo Slovenska

Na základe pripomienok a požiadavok Združenia domových samospráv boli realizované vyššie uvedené požiadavky, z ktorých niektoré uvádzame ako referencie tzv. best-practices:

- **Zberný dvor v kostolných Kračanoch pri Dunajskej Strede**
  Ako inšpiráciu uvádzame realizáciu zberného dvora v Kostolných Kračanoch, kde zberný dvor vznikol revitalizáciou starého družstva v jeho priemyselnej časti:

KÓPIA

Informácia: Dávame do pozornosti blog predsedu ZDS **https://dennikn.sk/autor/marcelslavik/?ref=in**, v ktorom sa vyjadruje k aktuálnym spoločenským otázkam a činnosti ZDS.

S pozdravom,
--

Združenie domových samospráv | sekretariát
sídlo: Rovniankova 14 | P.O.BOX 218 | 851 02 Bratislava
office: Námestie SNP 13/B | 841 01 Bratislava
+421 907 901 676
www.samospravydomov.org
www.enviroportal.org
www.climaterealityproject.com

Číslo spisu	Por.č.záznamu	Číslo záznamu	Typ záznamu	Forma originálu
OU-RS-OSZP-2023/006229	012	0016632/2023	Externý doručený záznam	hodnoverná elektronická